

Žas sv??ený

Přvod materiálu

Drahomíra Dušková Havlíčková

Pořadí v lekci

59

Téma

Všechno má určenou chvíli a svůj žas. Žasy jsou různé. Bůh se nemění. Dostali jsme od Boha různé obdarování. Záleží na nás, jak s nimi naložíme.

Cíle

- Děti přemýšlejí, vzpomínají, čím je naplněn jejich den, jaké žasy se v něm stídnají, a slyší, že Pán Bůh se nemění a že je v každém žase s nimi.
- Děti přemýšlejí, co se dá všechno dělat s penězi, slyší Ježíšovo podobenství a objevují svoje obdarování (talenty), z kterých se mohou radovat a Bohu za ně děkovat.
- Děti meditují o žase, přemýšlí o tom, jaký žas právě prožívají a jak chtějí svůj žas využít.

Pro učitele

Poznámky k přibřhu

- *Kazatel 3,1–15* — kniha Kazatel patří mezi mudroslovnou literaturu. Verše 1–8 lze nazvat básní o žase. Je zde uvedeno 28 oblastí lidského života a každá má svou určenou chvíli, svůj žas. Kazatel jednotlivé žasy nehodnotí, i když z našeho pohledu jsou některé kladné a jiné záporné. Jde zde o jakousi úctu k žasu — je žas zabíječ i žas přstu, je žas vážnosti i žas veselí. Jde o to, rozpoznávat ten správný žas a nesmát se, když je žas plakat, nebo nemluvit, když je žas mlčet. Jednotlivé žasy se stídnají, žádný netrvá věčně — což je útcha, když prožíváme žas pláče, ale je potřeba s tím také počítat, když prožíváme žas legrace a poskakování, protože ten taky nebude trvat věčně. To znamená, že si daného žasu máme vážít a dobře ho využít — je tu chvíli a pak přijde zas jiný žas, který čeká na naplnění. Žas je nám od Boha darován, abychom ho využili, naplnili, nepropásli. Kazatel ve verši 11 a 12 říká, že „Bůh všechno učinil krásně a v pravý žas...“ a že se máme radovat z dobrých věcí, protože jsou od Boha, ale máme také v životě konat dobro.

Kazatel připomíná řlověku jeho pomíjivost, avšak ne kvůli tomu, aby se z něj stal nenapravitelný škarohlíd. Přiní tak proto, aby před řlověkem naopak jasně vystoupilo to, co nepomíjí, to, co dává naději. Bůh a jeho dílo, to je jediná jistota, na které lze podle Kazatele postavit svůj život.

Když si řlověk toto všechno uvědomí, když nahlédne krásu a nezměnitelnost Božího díla, pak stane před Bohem v bázni. Žít v bázni před Bohem, to je smysluplný životní postoj. Bázeť tu přitom neznámá hrůza a strach. Žít v bázni před Bohem, to znamená žít s úctou věčně tomu, který zůstává na věky, žít s pokorným vědomím vlastní přchlivosti, ale také žít s důvěrou, že jsem a navždy zůstanu v rukou věčného Boha.

- *Podobenství o hřivnách* (Mt 25,14–30) se nachází v Ježíšově závěrečné řeči k učedníkům. Ježíš připravuje učedníky na to, až s nimi nebude. Toto Ježíšovo podobenství rozvíjí provokativní metaforu z finančního světa. „S královstvím nebeským je to jako s penězi: kdo něco má, ten ještě více zbohatne. Kdo nechce zbohatnout, ztratí nakonec i to, co měl.“ (Jiří Mrázek: *Podobenství v kontextu Matoušova*

Charakteristika postav

- *Pán* — sv??í sv?j majetek svým služebník?m, každému podle jejich schopností, a odcestuje.
- *První a druhý služebník* — každý dostává jiný po?et sv??ených h?iven, ale oba nakonec vyd?lají a jsou od pána pochváleni, nejde tedy o velikost výkonu, ale o ?innost — že s h?ivnou podnikají. Odm?na je pro oba stejná — vstupují do radosti svého pána a jsou ustanoveni nad mnohým.
- *T?etí služebník* — dostává sice nejmí?, ale na tom nezáleží, i on dostává podle svých schopností. Ukrývá h?ivnu a myslí si, že ji v?rn? opatruje. A práv? jeho po?ínání, ?i spíše nicned?lání pán po svém návratu ozna?í za nev?rné. On totiž ned?v?oval, že by h?ivna jeho pána mohla vyd?lat. Myslí si, že p?esn? plní to, co se po n?m chce, ale p?itom v?bec nevyužívá sv??ený dar, jen ho konzervuje a ještě si myslí, že to tak d?lá dobře.

Úskali

D?tem se možná bude zdát, že práv? t?etí služebník je nejv?rn?jší, protože neriskuje a pe?liv? sv??ené peníze ukryje a ?eká na p?íchod svého pána, zatímco jeho kolegové se sv??enými h?ivnami kšeftují a hazardují. Ježíš ale nakonec ocení práv? jejich konání — vyzdvihne tak pojetí, že „peníze plodí peníze“, ono to totiž platí i v duchovní oblasti, když svá obdarování, talenty užíváme, obohatí to i druhé a zároveň i nás.

Novozákonní obraz „plá? a sk?íp?ní zub?“ není peklo, kde se to hemží ?erty. Ale je to absence radosti. Radost schází t?etímu služebníkovi už b?hem o?ekávání na návrat pána, on má strach. A tak v radost nevejde ani po návratu pána. T?etí služebník se minul s cílem života. Zbožnost založená na strachu a strnulosti nevede k radosti ani do radosti.

R?zný po?et darovaných h?iven neznamená, že služebník, který dostal nejmén?, m?l nejhorší výchozí pozici. Podobenství nehlásá rovnostá?ství ani jeho opak. Je zd?razn?no, že všichni t?i jsou obdarováni a mohou svých dar? využít.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu. Vypráv?ní z novozákonních evangelií*. Benešov: EMAN, 2011; str. 219–221.

Linden, Nico ter: *Povídá se... Podle Marka a podle Matouše*. Benešov: EMAN, 2009.

Mrázek, Ji?í: *Podobenství v kontextu Matoušova evangelia*. Jihlava: Mlýn, 2003.

Podobenství o h?ivnách. Dostupné z <http://goo.gl/Q0qad8> (p?ípravka s obrázky, pracovními listy).

Pro d?ti

Pro p?edškolní d?ti

?as je pro p?edškolní d?ti ještě p?íliš abstraktní, d?tem „tikají“ hodiny jinak, žijí „tady a te?“, ale zároveň „?as“ už n?jak vstupuje do jejich života: umí se na n?co t?šit, v?dí, že když se t?ikrát vyspinkají, budou vánoce, když se probudí, bude snídan? apod. Jejich pojem o ?ase se teprve vytváří, jejich hry a fantazie ještě nejsou narušeny plánováním a termíny. Pro d?ti je ?as nekone?ný. ?as se pro d?ti ?lení podle událostí, ne podle hodin, což m?žeme dobře využít p?i povídání o ?ase podle Kazatele.

Sedněte si do kroužku kolem bílého kola vystřiženého z papíru nebo z látky. Kolo symbolizuje hodiny, na okraj napište čísla 1–12 a doprostřed umístěte z papíru vystřiženou malou a velkou ručičku, ručičky mohou opravdu připomínat ruce, i s prsty. Připravte si výstřižky z novin nebo fotky s různými činnostmi, které mohou naplnovat celý den — hraní, les, voda, jídlo, školka, kostel, město, zvířátka apod. nebo pokud umíte malovat, můžete jednotlivé činnosti, které vám budou jmenovat, přímo malovat na hodiny.

Každý den je takový dárek od Pána Boha. Ráno se probudíme a je před námi celý den, který můžeme naplnit různými věcmi. Čím je naplněn váš den, děti? Co celý den děláte? Co jste třeba ve škole dělali? Můžete dětem pomoci otázkami — co děláte, když se probudíte? Co děláte po obědě?

Ráno je čas probuzení, čas na snídani, čas si vyčistit zoubky, dát pusku mamince a tatínkovi, zavrtat se k nim do postele, dopoledne je čas jít do školky, čas na procházku, čas jít koupit rohlíky, vyvenčit pejska, pak je čas oběda, čas spinkání nebo poledního klidu, odpoledne je čas na procházku, na návštěvu, večer je čas na večeři, večerníček, na čtení, modlitbu před spinkáním a potom čas na spinkání, na sny... (můžete jednotlivé časy umístit nebo namalovat do hodin).

Když se na ten den podíváte, který čas je váš nejoblíbenější? Co děláte úplně nejraději? Čistíte si nejraději zoubky, nebo jezdíte na kole? Rádi uklízíte, nebo si raději hrajete s legem nebo se svojí kamarádkou? Jste celý den veselí, anebo vám je také během dne smutno? Je váš den naplněný samými dobrými věcmi, nebo se někdy stane taky něco ošklivého — třeba se s někým pohádáte nebo se na vás někdo zlobí nebo někomu ublížíte nebo si rozbijete koleno?

Každý den je takový dárek od Pána Boha. Ráno se probudíme a je před námi celý den, který se naplňuje různými věcmi — hezkými i ošklivými, smutnými i veselými.

Můžete si vzít prázdnou sklenici a pomalu do ní dávat barevné kuličky nebo kostičky nebo korálky a říkat — je čas se probudit, i čas jít spinkat, je čas se ušesat i čas se rozcuchat, je čas mlčet i čas si povídat, je čas z kostek postavit vysoký komín i čas komín rozbořit, je čas se kamarádit i čas se pohádat, je čas poslouchat i čas trochu zlobit, je čas se usmívat i čas plakat, je čas mít někoho rád i čas se na někoho zlobit.... (Tuto část je možné hrát jako předváděcí hru — děti mohou jednotlivé časy předvádět).

A vidíte, jak se nám ta sklenička hezky naplnila, má tolik barev. Každý den má tolik různých časů, které se pořád mění, jeden střídá druhý.

O tom mluví v bibli i král Šalomoun: Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas. Je čas rození i čas umírání, čas hledání i ztracení, čas sázení i čas trhání, čas milování i nenávidění, čas boje i čas pokoje. Pán Bůh učinil všechno krásně a v pravý čas.

A ve všech těchto časech dobrých i zlých je Pán Bůh s námi. Pán Bůh je s námi, i když si čistíme zoubky, i když si rozbijeme kolínko, i když se s někým pohádáme nebo usmíme. Časy, počasí, dny, roční období se střídají, ale Pán Bůh je pořád stejný, nemění se — má nás totiž pořád stejný rád. Každý náš den, celý náš život je v Božích rukou.

Při těchto slovech můžete „hodinové ručičky“ vzít a dát je tak, aby objímaly celý den, celé hodiny a doprostřed můžete dát svíčku a zapálit ji.

Na závěr se v kruhu chytněte za ruce a několikrát vy sami nebo s dětmi zazpívejte: „Každý den Pán mi sílu dává, písní mou je můj Pán. On se stal mým spasením, když kráťím s ním, nemusím se bát, když kráťím s ním, nemusím se bát.“ (Svítá 447)

Pomůcky: velké kolo z papíru, ručičky z papíru, pastelky, výstřižky z novin, fotky, svíčka.

Pro mladší děti

Aktivita

Děti si sednou do kroužku, dají ruce za záda, nastaví je, aby mohly něco dostat a vy jim dejte penízky — někomu dva, jinému tři, někomu jeden. Děti se mohou podívat, co dostaly. Vyzvěte je, aby s těmi penězi něco udělaly. Cokoliv, co je napadne. Pak si můžete povídat o tom, co všechno se dá s penězi dělat. Pak vyzvěte děti, aby vám peníze vrátily. (Můžete je na závěr dát do košíku na sbírku pro sbor nebo Diakonii či nějaký sborový projekt).

Příběh

Pán Ježíš jednou vyprávěl svým učedníkům podobenství. Jeden člověk se chystal na cestu. Sbalil si kufry, rozloučil se se svými kamarády a taky zavolal své tři služebníky, které dobře znal a kterým důvěřoval. Svěřil jim svůj majetek, svojí hotovost. Jednomu dal pět hřiven (*vyskládejte na stole pět penízků*), druhému dal dvě hřivny (*vyskládejte dva penízky*) a třetímu jednu (*položte na stole jeden penízek*). Nedostali stejně, protože každý byl jinak schopný. A tak to chodí i v životě, že jeden má míň a druhý víc. Potom ten člověk odjel. Služebníci si mohli s penězi dělat, co chtěli. Ten první služebník byl hodný šikovný obchodník a tak si řekl, že se svěřenými penězi bude podnikat, dařilo se mu a získal dalších pět hřiven (*přidejte k pěti mincím dalších pět*). Druhý služebník byl zase výborný zemědělec, za peníze koupil pole, osivo a postupně vydělal další dvě hřivny (*přidejte další dvě mince*). Ale ten poslední služebník, který dostal jednu hřivnu, i když byl velmi zdatný stavitel, raději v podvečer vyšel za město a pod stromem vykopal hlubokou díru a tam tu hřivnu schoval. (*Můžete hřivnu zavázat do krabíčky nebo hodit do pokladničky*.) To je jakoby ji pohřbil. Může zakopaná hřivna vydělat další hřivnu?

Po dlouhé době se pán vrátil z cesty a začal útovat. Čhtl vědět, co jeho služebníci s penězi, které jim svěřil, udělali. Přistoupil k němu první služebník. Kolik mu dal jeho pán hřiven? A kolik jich získal? „Pane, dal jsi mi pět hřiven a podívej, dalších pět jsem získal.“

Jeho pán mu odpověděl: „To jsi moc dobře udělal, jsi dobrý a věrný služebník. Pojď a raduj se se mnou.“

Pak přistoupil ten druhý služebník. *Kolik mu dal jeho pán hřiven, než odjel? A kolik jich získal?* „Pane, než jsi odjel, dal jsi mi dvě hřivny a podívej, další dvě jsem vydělal.“

Jeho pán mu odpověděl: „To jsi moc dobře udělal, jsi dobrý a věrný služebník. Pojď a raduj se se mnou.“

Nakonec přistoupil třetí služebník. *Kolik mu dal jeho pán hřiven? A kolik jich získal? Co s tou hřivnou udělal?* „Pane, vím, že jsi příslný a že sklízíš, kde jsi nezasel. Báľ jsem se s těmi penězi podnikat, abych neprodělal, a tak jsem tu jednu hřivnu, kterou jsi mi dal, zakopal. Tady ji máš, vezmi si, co ti patří.“

Pán mu na to odpověděl: „To je teda zajímavé, víš, že jsem příslný a že sklízím, kde jsem nezasel, a přesto jsi nic s tou hřivnou neudělal? Měl jsi ji aspoň donést do banky, aby tam vydělávala, abych přišel a to, co mi patří, si vybral i s úrokem. Jsi špatný a líný služebník, nemá smysl, abys měl tu hřivnu, když s ní nic neděláš. Vezměte mu jí a dejte jí tomu, kdo má deset hřiven! (*Vyndejte peněz z truhly nebo pokladničky a přidejte je k deseti penízkům*.)

Myslíte, že se tenhle služebník taky radoval se svým pánem? Jak to s ním asi dopadlo?

Byl smutný, sám a ještě k tomu nic neměl.

Aktivita

Děti si zase sednou do kroužku a tentokrát nastaví ruce dopředu. Každému dítěti dejte malou krabíčku, klidně od sirek nebo od sýru, a do té krabíčky vložte malý papírek ve tvaru mince.

Řekněte dále: každý z nás od Pána Boha dostal nějakou hříšnou, tím penízky se také tehdy říkalo talent a talent je něco, co umíme. Každý má nějaký talent, každý něco umí, něco mu dobře jde, je v něčem dobrý. Každý umíme něco jiného a dáváme to trochu jinak. Nedostali jsme od Pána Boha všichni stejně. Pán Bůh ale říká, co s tím uděláme. Rozmnožíme to, anebo zakopeme? Využijeme to, co umíme, anebo to pohrbíme? Budeme se pořád zabývat tím, co dostali ostatní, a závidět jim, nebo se budeme radovat z toho, co my sami umíme, a budeme to rozvíjet? Pán Bůh říká, co s jeho dary uděláme — budeme líní, budeme se bát, hodíme flintu do žita, nebo budeme mít odvahu zkusit něco dále, pro něco se nadchnout, dát tu hříšnou z ruky na trh světa mezi lidi v důvěře, že ona něco přinese, třeba užitek, radost, pomoc.

A nezapomeňme, že cílem všeho je radost, do které Pán zve své služebníky. I když máme různé schopnosti, i když různě vyvíjíme, možná i proděláme, radost je pro všechny.

Každé dítě si na svou minci, na svůj papírek namaluje, co umí, co mu jde, v něm je šikovné nebo mu to tam můžete vy napsat. Pokud nebude v době, můžete vyzvat ostatní děti, aby řekly, co si myslí, že umí, co mu jde nebo to můžete říct vy. U každého dítěte musí něco zaznít, zkuste o „svěcených“ dětech a jejich „svěcených“ talentech přemýšlet už při přípravě nedělní, abyste byli připraveni na situaci, že dítě neví ani ostatní děti neví.

Bylo by dobré, abyste si i vy „nadělili“ krabíku a napsali na papírek své obdarování.

Nakonec se zeptejte dítěte, jestli ten svůj dar schovají zpátky do krabíčky anebo ho raději využijí. A jak by ho mohly využít? Ten dar můžete také využít k radosti a oslavování Pána Boha. Můžete to vyzkoušet — pokud některé děti umí malovat, mohou namalovat obrázek pro někoho ze sboru, kdo je třeba nemocný, pokud umí zpívat, mohou při bohoslužbách něco zazpívat apod.

Na závěr si zase sedněte všichni do kruhu, dejte si před sebe papírky se svými talenty a společně za ně poděkujte Pánu Bohu — každé dítě může poděkovat za své obdarování anebo vy můžete za každé obdarování poděkovat:

Pane Bože, děkujeme ti, že nám dáváš různé obdarování, jsme rádi a každému jde něco jiného. Děkujeme ti, že umíme... zpívat, malovat, pomáhat, skákat, hrát fotbal... Prosíme o odvahu své dary využívat a druhé obohacovat. Prosíme o důvěru, že to, co jsi nám svěřil, je dobré. Amen.

Pomůcky: krabíčky, papír, tužky, kovové mince; <http://goo.gl/z2m4OH> — dá se využít pro ilustraci nebo opakování příběhu.

Hra

Hříšny (to, co jsme od Pána Boha dostali), nejsou ke skladování, zakopávání, ukrytování, ale k tomu, aby z nich byl užitek.

- Kdybyste dostali od někoho malou jablko, co s ní uděláte?
- Kdybyste dostali semena mařinky vonné, co s nimi uděláte?
- Kdybyste dostali šokoládu, co s ní uděláte?
- Kdybyste dostali od někoho šťeně vodícího psa pro nevidomé, co s ním uděláte?
- Kdybyste dostali plakáty na dobročinný koncert, co s nimi uděláte?

Pro starší děti — „meditace o dase“

Rozstříhejte Kazatelovu báseň o dase (pracovní list), nechte děti, aby ji samy složily, potom si ji můžete společně přečíst (např. každý přečte jednu dvojici dás), můžete ji přečíst i dvakrát. Po přečtení se můžete na chvíli ztišit (upozorníte na to děti, ještě než začnete číst) — doprostřed umístíte velký bílý papír a na něj můžete postupně klást „máňidla dase“ — přesýpací hodiny, stopky, hodinky, budík, mobil, kalendář, obrázek

slunečních hodin, „léta“ na strom?, diář?, adventní kalendář? apod.) nebo můžete pouze doprostřed velkými písmeny napsat ?as. Zeptejte se dětí, co mají všechny tyto věci společné a co se jim vybaví, když se řekne ?AS. Můžete to zapisovat na papír nebo můžete papír nechat prázdný a na závěr na něm mohou děti společně vytvořit koláž na téma „?as“. Můžete shrnout: Pán Bůh nám daroval ?as. Rozdělil ho na šest dní práce a den odpočinku. ?as máme naplnit, využít, ne promarnit. Jednou se nás Pán Bůh zeptá, jak jsme svůj ?as prožili, čím jsme ho naplnili.

A jak pravil rabín Zusja před svou smrtí: V příštím světě se mě nebudou ptát: „Proč jsi nebyl Mojžíšem?“ Zeptají se mě: „Proč jsi nebyl Zusjou?“ (*Možnost rozhovoru o tomto citátu — co to znamená? Být vřný v malém.*)

Poté dejte dětem papír s otázkami, ať pracují samostatně a nakonec si o jednotlivých otázkách můžete společně povídat, některé otázky jsou osobního rázu, pokud se dětem nechce odpovídat, samozřejmě nemusí.

Přemýšlení o ?ase můžete zakončit např. písní *Pomoz mi, můj Pane* (EZ 384, Svítá 261).

Pomůcky: pracovní list (dostupný z <http://goo.gl/yDgMLo>), „můj idla ?asu“, papíry, tužky, nůžky.

Přesah

Podobenství o hřívnách

Rozhovor o charizmatech (obdarování Duchem) — ? 12,6n; 1 K 14,5n a 26n; 1 K 7,7; Ef 4,7.11) — je možné ztotožnit hřívny a charismata? Jsme všichni obdarováni?

Nabízí se také témata — nespravedlnost, závist, nerovné podmínky, různé startovní pozice — neměli by mít všichni stejné vlohy pro zpívání, malování, matematiku? Neměli by všichni dostávat stejný plat? Co je spravedlivé a co je nespravedlivé? atd.

Přířlovi: „Kdo nic nedělá, nic nezkazí“ — platí to? Je to pravda?

Téma „strach“ — je strach dobrý rádce? Má strach velké oči?

Kazatel 3

Je vůbec někdy ?as zabíjet ?i nenávidět?

Liturgie

Písně

Svítá: 261 — *Pomoz mi, můj Pane*; 273 — *Proč zvykli jsme si snadno žít*; 207 — *Nejen pátek nešťastný je den*; 57 — *Vzácný hosti, přijí*; 447 — *Každý den Pán mi sílu dává*

Biblický text k zapamatování

Všechno má určenou chvíli a veškeré dny pod nebem svůj ?as. A Bůh vyhledá, co zašlo. (Kaz 3,1 a 14c)

Nezanedbávej svůj dar, který ti byl dán. (1 Tm 4,14)

Modlitba

Dobrý Bože, děkujeme ti za dobré dary, které nám dáváš. Děkujeme za čas, který jsi nám svěřil. Dej, abychom správně rozpoznali, jak svěřené dary využít. Dej, abychom svěřený čas naplnili a nepromarnili. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Kazatel 3,1–15](#)

[Matouš 25,14–30](#)